NAȚIUNEA ROMÂNĂ LA ALBA-IULIA

Adunarea națională a Unirii 1 Decemvrie 1918

Cu un cuvânt înainte de

SILVIU DRAGOMIR

Membru al Academiei Române,
notarul adunării naționale.

Cu 12 ilustrații, cuprinzând singurele vederi originale dela Adunarea Națională din 1918

Adunarea dela Alba Iulia va rămâne deapururea peatra de hotar a istoriei române şi va reprezenta, din veci în veci, simbolul biruinţei noastre definitive. Ea a fost rezultatul logic al evoluţiei istorice, fructul luptelor de emancipare a poporului românesc şi triumful strălucit al ideilor generoase, pentru care s'a vărsat, cu atâta priso-sinţă, sângele scump al fraţilor noştri.

Silviu Dragomir
notarul Adunării Naţionale

Imnul Unirii.

— 1 Decemvrie 1918. —

Neam român din patru unghiuri, fruntea ţi-o ridică sus,
Căci din somnul cel de moarte înviat-ai ca Isus!
Lanţul sclavului de veacuri azi îl scuturi la pământ,
Iar duşmanii tăi ca pleava umblă-acum bătuţi de vânt.
Cei-ce-au vrut ca să-ţi răpească legea ta şi graiul tău
Au ajuns de-ocara lumii sub blăstămul cel mai rău.

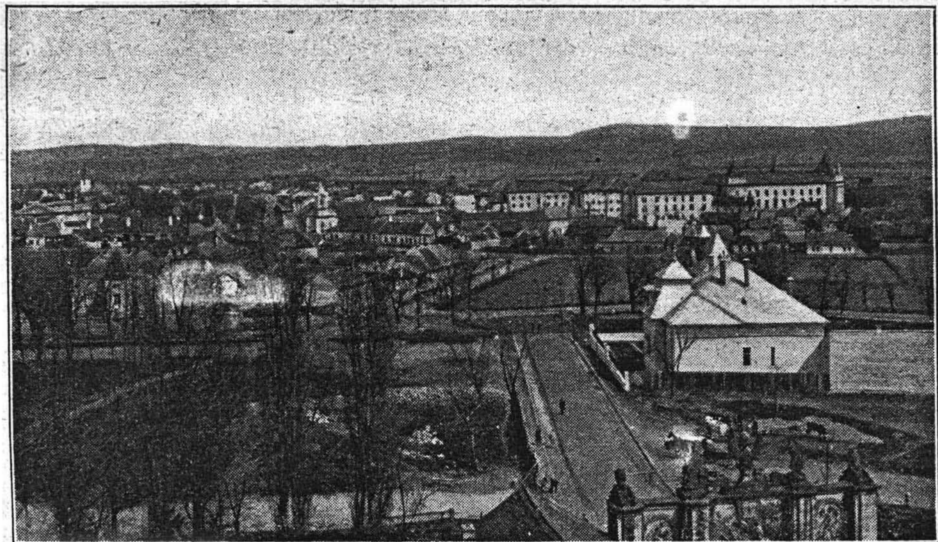
Neam român, ridică-ţi glasul, căci şi cerul şi pământul
Vreau acuma să te-asculte, să-ţi audă azi cuvântul.
In cetatea cea străbună, ridicată de Traian,
Azi se 'nalţă-a doua-oră falnic vulturul roman
Şi cu ochii lui cei ageri spintecă văzduhul mare
Neamului român să-i pună nouă şi mai largi hotare.

Neam român, îndreaptă-ți ochii, spre cetatea 'n care-odată
A intrat Mihaiu Viteazul cu viteaza lui armată.
Nu vedeți voi pe ruina zidurilor învechite
Umbra lui, care vestește vremurile împlinite
De-a luà în stăpânire pe vecia-vecilor
Ce dușmanii îi răpiră tâlhărește, prin omor?

Neam român, tu și urechea ți-o apleacă și ascultă,
Căci povestea ta e lungă și durerea ta e multă,
Mut ai fost tu până astăzi și de-ai vrea ca să mai taci
Ar vorbì în lumea largă pietrile pe care calci.
Schingiuirile lui Horia cum pot rămâneà uitate?
Horia, care 'ntâiu strigase: »Impărate, fă dreptate!«

Neam român, până acuma toate ți-au fost înzadar
Și revolta cu puterea, ca și ruga la altar,
Căci dușmanii te 'mpărțiră — să te poată stăpânì,
Astăzi însă într'un cuget și 'ntr'un simț ne vom unì
Și vom spune 'n lumea mare că suntem aceiași fii
Noi, români din patru unghiuri și din patru 'mpărății.

(Din volumul de poezii: »Zbuciumul Ardealului« de Ion Băilă. — Acest imn a fost scris cu prilejul Adunării Naționale dela Alba-Iulia din 1 Decemvrie 1918 și a apărut în ziarul »Românul« din Arad.)

Alba-Iulia. Vedere generală din cetate.

...Istoria ne-a învățat că nu trebuie să așteptăm nimic dela împărații streini și dela fiii altor neamuri, ci dela propriile noastre puteri. Adevărul ce ne călăuzește acum e că singura noastră forță, care ne poate ținea în viitor, e aceea provenită prin unirea tuturor Românilor.

*Din discursul d-lui **Iuliu Maniu***
la Adunarea Națională din 1918.

Sufletul națiunii. . .

Adevăratul biruitor al ceasului de hotărîre în unirea dela 1 Decemvrie 1918 a fost sufletul românesc, păstrat și pregătit chiar de lunga sa suferință, de poporul ardelenesc, și aprins apoi așà de puternic pentru marile răspunderi.

Este sărmanul țăran iobag, care în mizeria lui nesfârșită a știut să apere acest suflet, ca într'o cetate de neînvins și îngrădită puternic de limbă, basme, tradiții și visiuni.

Se cuvine deci să aducem prinosul nostru de cinstire acestei nații de țărani obscuri și anonimi, și să ne însușim cuvintele, pe cari le-a pronunțat I. P. S. Episcopul Dr. Miron Cristea — Inaltul Regent de azi, Patriarhul Miron — la începutul cuvântării vibrante, energice și profund patriotice, prin care a anunțat în 1918 poporului din Ardeal, hotărîrea Adunării Naționale din Alba-Iulia: Unirea. I. P. S. S. a început cuvântarea sa prin trei cuvinte, ce cuprind un program:

»Mărită Nație Română!«

Sufletul țăranesc trebuià însă codificat sub forma de crez moral și de program politic; vieața țăranului, mai mult instinctivă, trebuià să capete o formă precisă de conștiință și de voință. Cu alte cuvinte poporul aveà nevoie de inițiatori, de șefi. El a avut norocul să-i aibă așà cum îi trebuiau, cu însușirile necesare unui conducător: îndrăzneți în cugetare, hotărîți în acțiune și inspirați sub porunca unei datorii superioare!

Din cuvântarea rostită de D. Gusti, prof. universitar, în numele Universității din București, în sala Senatului, la 1 Decemvrie 1928, cu prilejul aniversării de zece ani dela Unirea Ardealului, Banatului și a părților locuite de Români din Ungaria, la vechiul Regat.

Viena. 14 Noemvrie 1918. Sfinţirea drapelului Consiliului Naţional Român.

Uniți pe vecie . . .

Ajutorul Celui-de-sus a fost cu noi, căci adevăr cuprind cuvintele însuflețitului Nicolae Bălcescu: »Dumnezeu a lăsat libertatea pentru popoare; și cine se luptă pentru libertate, se luptă pentru Dumnezeu«.

După 52 luni de uriașe jertfe și de mult sânge românesc vărsat în lupte crâncene, a biruit sfânta și mântuitoarea poruncă din solia puternicului Wilson: »Tot poporul trebuie să aibă libertatea a fi stăpân pe sine și a-și croì însuși viitorul și soartea«.

Ca să ne folosim și noi Românii din Bănat, Ungaria și Transilvania de dreptul cuprins în acest evanghelic principiu, am venit la această istorică și măreață Adunare Națională, în străvechea Alba-Iulie, de care ne leagă amintirea celor mai crude chinuri și suferințe, dară și cea mai sfântă nădejde.

Deșì au trecut veacuri de atunci, totuș și acum aud, cum geme de adânc din fundul temniței regele munților Iancu, aud mai ales suspinele și sfâșiitoarele urlete de durere ale mucenicilor Horia și Cloșca, cari aici, pe locul unde stăm acum, au fost trași pe roată.

1 Decemvrie 1918. Popor în preajma plecării la Adunare.

Sub impresia acestor amintiri amare, sub impresia proaspetelor noastre suferințe din anii răsboiului... care Român mai poate dorì să mai trăim în acelaș Stat cu Maghiarii? Cine-ar dorì aceasta, nu poate fi Român.

Dar, chiar de s'ar fi șters din sufletul nostru orice amintire a muceniciei noastre de veacuri, și încă nu ne puteam gândì astăzi la altceva, decât la aceea, ce-au hotărît și făcut frații din Basarabia și Bucovina, adecă la Unirea cu scumpa noastră Românie, alipindu-i întreg pământul strămoșesc.

Aceasta a trebuit să fie singura noastră tendință firească; doară idealul suprem al fiecărui popor, ce locuiește pe un teritor compact, trebuie să fie unitatea sa națională și politică. Am fi niște ignoranți, vrednici de disprețul și râsul lumii, dacă în situația de azi am aveà o altă dorință.

Numai din unirea tuturor Românilor de pretutindenea vor putea răsărì astfel de producte și manifestațiuni ale geniului nostru național, cari prin însușirile lor specifice românești să contribuie la progresul omenirei.

Deci — oricât ar fi de tare gardul Carpaților, care până acuma ne-a despărțit de frații noștri, Carpații sunt și trebuie să rămână în viitor inima Românismului; iar tot natul român de pretutindenea trebuie să simțească cum

astăzi prin glasul nostru unanim am deschis larg și pentru totdeauna porțile Carpaților, ca să poată pulsà prin arteriile lor cea mai caldă vieață românească și ca prin aceasta să ni se înfăptuiască:

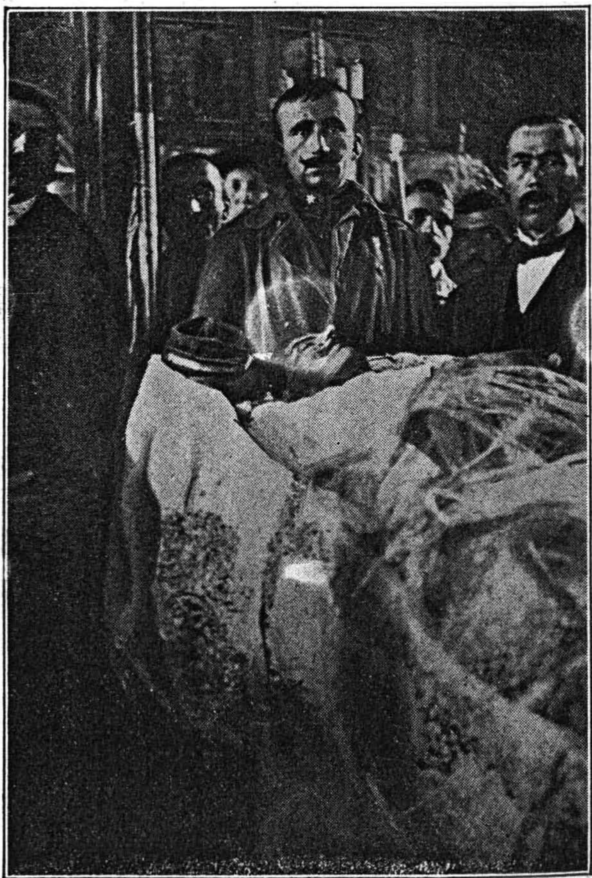
»Acel vis neîmplinit, copil al suferinții,
»Cu a cărui dor au adormit și moșii și părinții«.

Am ferma convingere că precum noi, cei adunați la Alba-Iulia, am hotărît azi cu glas unanim unirea cu România, așà și glasul întregii națiuni se va concentrà azi asupra singurei dorințe, pe care o pot exprimà în 3 cuvinte:

»Pân' la Tisa!«

După aceste cuvinte poftesc pe Preasfințitul episcop Dr. Iuliu Hossu dela Gherla să cetească hotărîrea adusă în această privință.

Din cuvântarea către popor a I. P. S. S. Episcop,
azi Patriarh-Regent ***Miron Cristea.***

Martirul Ion Arion.

Martirul Ion Arion.

In opinia publică românească s'a împământenit credinţa, că Adunarea Naţională dela Alba-Iulia s'a desfăşurat fără nici o jertfă de sânge.

Inexact.

Adunarea naţională dela Alba-Iulia şi-a avut martirul său. In preziua învierii naţionale, din toate părţile Ardealului grăbiau trenurile tixite de Români spre Alba-Iulia. Sosise un tren lung dinspre Cluj la Teiuş. In uşa unui vagon flăcăul Ion Arion, înalt şi voinic, ca Făt-Frumos din poveşti, fâlfăià cu mândrie tricolorul românesc al Ardealului. Trenul se oprì. In acel moment ploaie de gloanţe izbì în vagoane. O ceată de Unguri înarmaţi se furişase pe coperişul şi în podul clădirilor din staţiune.

Ion Arion fu lovit drept în inimă. Căzù mort în braţele camarazilor. Trupul lui neînsufleţit a fost adus la Alba-Iulia şi aşezat în biserica ortodoxă, de unde i s'a făcut înmormântarea, Luni, în 2 Decemvrie. In sicriul deschis rana erà descoperită şi se vedeà încă sângele închegat deasupra inimei. Adânc emoţionat ca niciodată în vieaţa mea, dinaintea de vremi cernitului iconostas al bisericuţei, i-am mulţumit pentru jertfa sângelui său vărsat pe altarul libertăţii.

Vasile Goldiş.

1 Decemvrie 1918.

Dimineaţa de început de iarnă îşi adunà negurile ei de vată, cu reflexe de purpură, ca să dea drumul fugarilor lui Phoebus Apollo, pentru ziua cea mare şi sfântă...

Cu toate geamurile sparte ale vagoanelor — amintiri recente din revoluţie — nu ne erà frig. Plecaserăm bine îmbrăcaţi, ca pentru vânătoare. Unii aveau blăni militare; iar alţii, mai modeşti, aveau, drept decoraţie a slujbei de gardişti naţionali, câte o pereche de bocanci, noui-nouţi. Erau prea mari pentru picioarele noastre de burghezi nemobilizaţi, dar în schimb le puteam umpleà cu paie şi gazete vechi. Erà o măsură de apărare pentru lapoviţa, ce se prevedeà, după zile de ninsoare blândă.

Statul austro-ungar, pe dric, şi-a împlinit de data asta, datoria de onoare, deşì ştià prea bine, că lumea nu mergeà la Alba-Iulia, să reînoiască jurământul depus sub steaguri străine...

Aveam trenuri la dispoziţie, câte ne trebuiau, şi locomotiva se oprià la toate haltele, când o mână de oameni, înotând prin zăpadă, dedeau semn din steag, să oprească.

Dr. Vlad vorbește poporului.

Lumea curgeà din toate părţile, ca un fluviu ce se revarsă. Oamenii ieşiau ca din pământ. Obişnuiţi cu pustietatea şi mutismul zilelor de răsboiu, priveau aiuriţi imensitatea de oameni, ce se agità, cântând, chiuind, ridicând spre cer steaguri nenumărate.

Oamenii se îmbrăţişau, plângeau... Se revedeau, ca după o lungă despărţire; unii, crezuţi morţi, apăreau, ca ridicaţi din groapă. Vestea ajunsese pe front, la lagărele de prizonieri şi internaţi — şi o bună parte din ei au pornit-o, cum puteau, cu trenul, căruţe sau chiar pedestru, de-adreptul la adunare.

Satele treceau, într'un convoiu ce nu se mai terminà, cu preoţii în frunte, având table cu numele satului şi inscripţii entuziaste pentru unire. Nu se scrià pe aceste table »Unire sau moarte!« — cum scriseseră Ungurii la 1848, ca să înspăimânte pe duşmanii unirei (Ardealul cu Ungaria), ci isbucniri ce ţişneau dintru adâncuri, cum ţişneşte izvorul cristalin, răsbătând la lumină, după opintiri lungi şi dibuiri prin întuneric...

Erà chiotul firesc, ce isbucneà din plămânii neamului desrobit, ajuns să poată ţipà şi el, în faţa lumei, o vorbă respicată: ***Vrem unirea cu Ţara românească!***

1 Decemvrie 1918. Popor în preajma tribunelor.

Nu mai erà putere pe lume să se pună de-acurmezișul acestui uragan, care se pornise vijelios, măturând tot ce ar îndrăznì să-i stea în cale. . .

*

Am rămas adânc emoționat privind cortegiul.

Un aparat cinematografic — dacă erà la îndemână — ar fi putut prinde multe scene, cari ar servì generațiilor sceptice de azi, drept prețios ***vade mecum,*** în labirintul atâtor cărări, fără o țintă precisă și fără busolă. . .

Dar aparatul cinematografic n'ar fi putut prinde ceeace am văzut ***noi,*** la fața locului: strălucirea entuziasmului, ce radià din privirile și fețele participanților. Erau preoții, cari conduceau cortegiul, ridicând sus crucea de argint, din satele obscure. . . Erau intelectualii, cari întovărășau cortegiul, în haine de sărbătoare și erà massa imensă a celor fără nume, care a purtat sarcina tuturor năcazurilor și n'a sucombat, căci o alimentà ***credința*** neclintită în un viitor mai bun și mai fericit.

Fără voia mea, simțeam că ochii mi-se umezesc și la ureche îmi șopteau evocări din »Clăcașii« lui Goga:

— Eu le vedeam înșiruirea lungă
De mucenici nerăsplătiți ai pânii,
Cei logodiți de veacuri cu durerea,
Și două lacrimi mi-au curmat vederea,
Căzând încet în bulgării țărânii. . .

Lacrimile de bucurie brăzdau toate fețele.

Aveà toată lumea de acolo o rezervă așà de bogată din această sursă, pe care n'avusese prilejul s'o utilizeze, zece veacuri de-arândul . . .

*

In cetate erau de serviciu legionarii din Munții-Apuseni. Postați în preajma porților și a drumului, ce duceà spre fostul Casinou al ofițerilor — unde se țineà adunarea — ei se urcaseră pe frontiscipiul porții a doua, alături de celula, în care fuseseră închiși Horea și Cloșca, înainte de a fi frânți cu roata.

In preajma Casinoului erà postată o lume imensă.

Chiar mandatarii adunării resbăteau cu mare greu. Răsăriseră, ca din pământ, câțiva băiețandri, proaspăt bărbieriți și pudrați, cari își spuneau »secretari«, imitând jargonul bucureștean: »Nu e voie, domnilor, nu mai e voie!«

Poporul român la Adunarea Națională a Unirii.

— »Ce nu e voie? — întrebă un mandatar înfuriat. Dă-te la o parte! Noi suntem trimișii Ardealului...«

Răzbirăm, în sfârșit.

Din norocire Adunarea erà tocmai la început.

Păretele din fund erà pavoazat cu drapelele tuturor aliaților biruitori.

Glasul oratorilor dela tribună erà catifelat de o emoție adâncă, ce nu se mai puteà ascunde.

Nici nu mai încercà nimeni să o ascundă.

Și în clipa cea mare, când s'a proclamat, dela tribună, în aclamațiile delirante ale mandatarilor, unirea cu Țara românească — nu mai știu să spun ce a fost.

Lumea aclamà și râdeà cu lacrimi în ochi, doamnele își rupeau cu dinții batistele de mătase...

Clio singură, — Muza istoriei, — păreà impasibilă, însemnând, de-asupra capetelor noastre, pe tabla ei de bronz, câteva rânduri nemuritoare.

Dar — mi s'a părut sau erà aievea? — mâna Muzei, tremurà puțin....

Pe platoul de alături poporul aşteptà solia Adunării.

Nu mai erà nevoie să i-o spună nimeni, căci o ştià de mai 'nainte.

Dar sufletele lor însetate de o vorbă caldă, pe care n'o auziseră de patru ani de zile, aşteptau cuvântul izbăvitor. Toate durerile trecutului, toate umilirile şi jertfele zadarnice de pe câmpul de luptă, cereau un balsam peste cicatricele deschise. . .

Patru oratori urcară tribunele, vestind la cele patru părţi ale lumii — Arhierei şi intelectuali — că Dumnezeu a primit jertfa noastră fără prihană şi şi-a plecat urechia, să asculte ruga noastră îndelungată. . .

Miile de oameni aclamau, descoperindu-şi capetele, fâlfăind stindardele, cu un freamăt de codru bătrân, ce se deşteaptă. . .

Şi duhul Domnului plutea peste capetele lor. . .

*

Când ne-am înapoiat, erà spre înserat.

Uitaserăm să luăm masa.

Nu erà prea mare graba, neavând teama de a scăpà trenul.

Vestirea actului Unirii.

Erau destule în gară și erau la dispoziția noastră.

Imbucarăm ceva, pe la restaurante, cu farfuria în mână, stând în picioare.

Oboseala nopţii nedormite și emoțiile zilei începeau să ne copleșească, pe o clipă, dar nu isbutiră.

In drum spre gară, întâlnirăm grupuri noui de cunoscuți și voia bună reîncepù.

La gară, trenul blăjenilor aștepta, pe linia principală. Urcarăm în el cu sibienii și cu massele de pe Târnave. Dar unde puteà să ajungă un tren pentru atâta amar de lume!

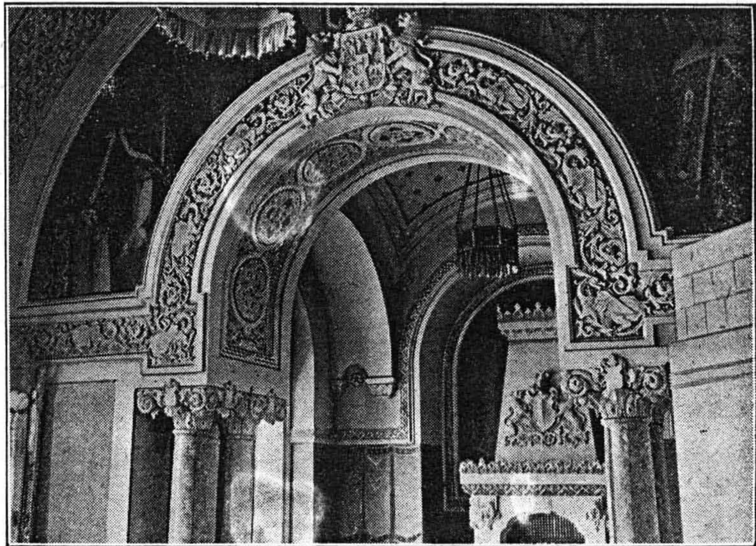
Au pornit două . . . pe urmă alte două . . .

S'auziau chiote de bucurie și cântece naționale, dela tren la tren.

In fața gării »Küküllöszög« *(Blaj)* tabla ungurească a fost sfărâmată în bucăți, la sosire, — publicul din trenuri, ocupând tot cuprinsul gării până la cimitir, s'a descoperit și a cântat pentru întâia dată, în Ardeal, în auzul lumii întregi:

»Trăiască Regele!«...

Al. Ciura.

Sala Unirii.

Cuvinte regale la Alba-Iulia.

Regele Ferdinand I. al României

coborându-se în cetatea idealului Național, în Alba-Iulia (30 Maiu 1919), grăiește astfel sub inspirația amintirilor de glorie din acest oraș:

„Alba-Iulia . . . Un nume, care are un farmec pentru tot ce simte şi cugetă româneşte. Aici a fost în timpuri vechi cetatea Marelui Voevod, care fusese stăpânitor peste o Românie Mare. Aici este cuprinsă toată durerea, toate chinurile unui popor, care nu a vrut să aibă altceva sub soare, decât să-şi exprime în graiul său dorințe așà de modeste. Eroi, cari au precedat generației de azi au suferit aici, în Alba-Iulia, pentru credința lor, pentru neam şi Dumnezeu. Martirul lor a dat roade binecuvântate, căci tot aici, la 1 Decemvrie 1918, s'a votat alipirea acestor ținuturi la Patria Mamă. De aceea cu legitimă emoțiune am călcat aici, în lăuntrul zidurilor acestora, sfinte pentru memoria Neamului Românesc. Primirea ce am avut-o aici Mi-a arătat că în inima populației acestor ținuturi, tot acelaş suflet de mai înainte trăieşte.

Să trăiască şi în viitor. Aceasta I-o doresc“.

Iuliu Maniu,
preşedintele Consiliului Dirigent,
prim-ministrul României.

Gheorghe Pop de Băseşti,
preşedintele Adunării Naţionale
a Unirii.

M. S. Regele Ferdinand I. la Alba-Iulia.

Cultul Alba-Iuliei.

Istoria Ardealului românesc începe, fără îndoială, cu măreața Adunare Națională dela Alba-Iulia, ținută la 1 Decemvrie 1918. Toată suflarea românească erà de față la acest act suprem, când o națiune a hotărît ruperea cătușelor de veacuri și a afirmat, cu vijelie, libertatea viitoare. Sute de mii de oameni au participat la Alba-Iulia, cu trup și suflet, dar prin sufletul ei toată Românimea a fost acolo. Clipa renașterii a fost hotărîtă de întreaga națiune!

Ziua nașterii este o aniversare plăcută chiar pentru orice persoană. Ziua nașterii libertății a unui popor este nu numai prilej de o aniversare veselă, ci chiar de un cult. Cultul Alba-Iuliei înseamnă cultul libertății naționale, pentru care generațiile trecute au jertfit atât de mult.

Cultul Alba-Iuliei nu trebuie să ne fie însă numai cuvinte fluturate pe buze. Ea trebuie să izvorască adânc din sentimentele noastre. Ea trebuie să aibă rădăcini profunde în sufletul nostru, în sufletele generațiilor viitoare, căci numai astfel va ști aprecià oricare Român sfințenia clipei, când un popor și-a scuturat lanțurile ce le purtase, mai bine de un mileniu . . .

Intrarea armatei române în Alba-Iulia, la 18 Decemvrie 1918.

Nu numai cuvinte frumos înşiruite să fie expresiunea acestor sentimente. Să fie dragostea faţă de orice ce ne poate dovedi sublimul acelui moment istoric, atât de dorit de o naţiune. Adunarea Naţională dela Alba-Iulia va trebuì să trăiască vecinic în noi!

Cele câteva fotografii, singurele ce le avem dela Adunarea Naţională din 1 Decemvrie 1918, ţinută în cataclismul haotic a unei lumi ce se năruià, ne sunt cu atât mai preţioase, cu cât au eternizat momentele desrobirii, clipele renaşterii unui popor chinuit şi apăsat de venetici, dealungul atâtor veacuri.

Trebuie să desăvârşim cultul Alba-Iuliei! Căci Alba-Iulia, cetatea idealului naţional, este simbolul suferinţelor şi a bucuriilor poporului nostru.